

Pak uw pen en scherp hem vlijm

Ingezonden brievenrubriek

Aukje Kruiemel en Yme Stof

Coöperatieve uitgeverij Kruiemel & Stof, St. Odiliënberg

In 'Over het laatste nieuws' nr. 4, jaargang '92/'93 doet uw hoofdredacteur een voorspelling over de verdeling van de schoolboekenmarkt voor wiskunde. Het valt uw hoofdredacteur niet te verwijten dat hij niet op de hoogte is van onze nieuwe methode *Basis en Hoogte* van de Coöperatieve uitgeverij Kruiemel & Stof te St. Odiliënberg. We verzetten ons echter wel tegen deze suggestieve en misleidende beschrijving van de situatie rond de schoolmethoden wiskunde.

Uw hoofdredacteur schrijft: "45% van de brugklassers krijgt les uit een methode die zich van harte achter de geest van het nieuwe leerplan heeft geplaatst". Daarbij verwijst hij naar de methoden: *Moderne Wiskunde* en *Wiskundelijn*. Pikant detail is dat uw hoofdredacteur mede-auteur is van *Moderne Wiskunde*. Maar dat doet er nu even niet toe. De vraag is of *Moderne Wiskunde* en *Wiskundelijn* echt de enige methoden zijn die zich van harte achter het nieuwe leerplan plaatsten en *Netwerk* en *Getal en Ruimte* niet.

In de argumentatie van uw hoofdredacteur zit een frappante asymmetrie. Hij beperkt zich tot de mededeling dat *Moderne Wiskunde* en *Wiskundelijn* zich van harte achter het nieuwe leerplan plaatsten en verzuimt te vermelden in welk opzicht dat zo is. Bij de andere twee methoden geeft hij wél aan waarom zij niet in de geest zijn van het nieuwe leerplan. Bij *Moderne Wiskunde* en *Wiskundelijn* mogen we daarnaar raden. Laten we dat dan maar doen.

Daarvoor gaan we *Moderne Wiskunde* vergelijken met de gewraakte *Netwerk*. Uit de verschillen moet dan toch wel duidelijk worden in hoeverre *Moderne Wiskunde* beter in de geest van W12-16 past dan *Netwerk*. Tot onze grote verbazing levert een vergelijking aan de hand van de meest relevante kenmerken *vormgeving*, *inhoud* en *didactiek* alleen maar overeenkomsten op.

Met de *vormgeving* zijn we gauw klaar. Beide in full-color, beide met een vaste hoofdstukindeling, beide met dezelfde serie-opzet. Beide zijn in dit opzicht bepaald niet in de geest van het nieuwe leerplan. [*Basis en Hoogte*

te zal worden uitgebracht in pakketjes op A4 formaat, zwart-wit. Dus wél in de geest van het nieuwe leerplan.]

Nu de *inhoud*. Te beginnen met de hoofdstuktitels. De titels van beide methoden hebben een duidelijke relatie met het trajectenboek. De volgorde van de onderwerpen verschilt tussen de methoden, maar de vier leerstoflijnen zijn duidelijk zichtbaar en in de juiste verhouding aanwezig. Ook op begripsniveau is er die overeenkomst. Verhoudingstabellen, kijklijnen, grafen, de zakrekenmachine, het staat er allemaal. Er is geen wezenlijk verschil. In dit opzicht zijn beide methoden zeer in de geest van het nieuwe leerplan. [Dat geldt uiteraard ook voor *Basis en Hoogte*. Sterk punt hierin is nog dat de leerstof per hoofdstuk in losse pakketjes wordt uitgegeven, zodat de docent zelf de volgorde van de onderwerpen kan bepalen.]

Dan de *didactiek*. De uitgever probeert beide methoden ten opzichte van elkaar te profileren door verschillen in organisatie van de leerstof aan te geven. Zijn die verschillen echt zo groot? Nee. Als je een bladzijde *Moderne Wiskunde* naast één van *Netwerk* legt, dan zie je dat het in beide methoden in de eerste plaats gaat om de opgaven. De leerlingen doen het werk. In beide methoden staan af en toe een paar regels tekst tussen de opgaven. Soms is dat een kleine samenvatting, soms is dat een voorbereiding op iets wat volgt. Vergeleken met de verhouding tekst : opgaven van het experimentele materiaal zijn beide geheel in de geest van het nieuwe leerplan. [*Basis en Hoogte* voegt daar nog elementen van horizontale en verticale mathematisering aan toe. Ziehier de titel van onze methode.]

Een ander onderdeel van de didactiek is de suggestie dat *Netwerk* specifiek gebaseerd zou zijn op imitatieleren. Dat schijnt niet in de geest van het nieuwe leerplan te zijn. En *Moderne Wiskunde*? Zelfontdekkend leren? Zo eenvoudig ziet het heelal er volgens ons niet uit.

De didactiek en de werkvormen worden vooral door de docent en slechts zeer ten dele door de leerstof bepaald. Dat was zo en dat blijft zo. Als zo velen van de gelovigen uit de Tiberdreef en/of uit Enschede is uw hoofdred-

dacteur ten onrechte van mening dat het leerplan W12-16 ook een verandering in het gedrag van de docent tot gevolg zal hebben. [Hij schreef daarover zelfs een artikel in uw prachtige blad.] Gelukkig is het nieuwe leerplan in de eerste plaats een leerplan en geen onderwijsplan. Het beschrijft nieuwe leerhoudingen. Het zegt niets over de manier waarop de docent dat leerplan ten uitvoer zal brengen. Deze vrijheid is één van de weinige die ons kleine onderwijsland nog rijk is.

Het is dus onredelijk om een methode te veroordelen omdat die een andere didactiek zou uitstralen. Zeker als dat verschil in didactiek niet zichtbaar is. Volgens de uitgever geven beide methoden de docent alle ruimte om di werkvorm te kiezen die het beste bij haar/hem past. Na een grondige inspectie zijn we geneigd de uitgever hierin [helaas] gelijk te geven.

Kortom: *Moderne Wiskunde* is evenveel of even weinig in de geest van het nieuwe leerplan als *Netwerk*.

Rest ons nog de methoden *Getal en Ruimte* en *Wiskundelijn* aan een soortgelijk onderzoek te onderwerpen.

Wiskundelijn zou wèl en *Getal en Ruimte* zou niet in de Geest van het nieuwe leerplan zijn. Ook hier worden we getroffen door frappante overeenkomsten. Beide methoden hebben minimale inspanningen gepleegd om de boeken aan te passen aan de nieuwe situatie. Volgens *Wiskundelijn* omdat de methode al in de geest van het nieuwe leerplan was geschreven. Volgens *Getal en Ruimte* omdat zoveel aanpassingen gewoon niet nodig waren. Het is maar hoe je het zegt. Beide methoden hebben de laatste jaren een opvallende groei doorgemaakt. Dankzij de geest van het nieuwe leerplan? Dat was er toen nog helemaal niet. Laat staan dat docenten daar toen al kennis van hadden.

Bij wijze van straf mag uw hoofdredacteur zelf nog de 'objectieve' analyse uitvoeren zoals hierboven is gebeurd. Hij zal dan ontdekken dat ook hier geldt: *Wiskundelijn* is evenveel of even weinig in de geest van het nieuwe leerplan als *Getal en Ruimte* dat is. [*Basis en Hoogte* is voor honderd procent opnieuw voor het nieuwe programma ontwikkeld. Elke overeenkomst met bestaande methoden berust op toeval.]

Reactie

Wat satire in de krant kan geen kwaad. Kwamen in 'Over het laatste nieuws' Freek de Jonge, Wim Kan en Nick Yapp aan het woord, dit keer worden onze lachspieren geprikkeld door Kruimel en Stof. Tot zover niks aan de hand. Wat heb je immers aan je zinnen als ze niet geprikkeld mogen worden, schreef J.B. Charles eens. Onmiddellijk plaatsen, was onze reactie toen bovenstaand stuk binnenkwam. De auteur wilde dit stuk alleen onder pseudoniem publiceren. Tja, dan is de pen gemakkelijk gepakt en van een scherpe punt voorzien. "Pikant detail is dat uw hoofdredacteur mede-auteur van *Moderne Wiskunde* is". Anoniem willen blijven en onthullingen plegen, waar kennen we dat verschijnsel van?

Een van ons schrijft mee aan schoolboeken en heeft een mening over schoolboeken en het nieuwe leerplan. Hij publiceert die mening (niet toevallig pas) als de scholen hun eigen keuze gemaakt hebben. 'Over het laatste nieuws' is altijd een persoonlijke reactie geweest op gebeurtenissen die van belang zijn voor het wiskundeonderwijs. Het woordje 'over' staat er dan ook niet toevallig. In het kleine wiskunde-wereldje speelt menigeen diverse rollen. Dat schijnt niet anders te kunnen en veel bezwaar hoeft er niet tegen te hebben. Voorwaarde is wel dat de discussie zich in alle openheid afspeelt. Wie vanwege zijn vele petten liever anoniem blijft, kan aan dat gesprek eigenlijk niet meer meedoen. Jammer maar helaas!

Ons wordt een 'suggestieve en misleidende beschrijving' verweten en verderop krijgen we zelfs strafwerk. Kruimel en Stof, u bent uitgever van boeken, misschien van *Netwerk*, maar toch niet van *Strafwerk*!

Overigens is de vraag of er een verband is tussen keuze van schoolboeken en vernieuwend wiskundeonderwijs erg belangrijk.

We maakten (inderdaad wat ruw) een onderscheid tussen twee soorten methoden. De progressieve methoden: *Moderne Wiskunde*, *Realistische Wiskunde*, *Wageningse Methode* en *Wiskundelijn* (waarom mogen die middelste twee niet meedoen van K&S?). En de meer conservatieve methoden *Getal en Ruimte* en *Netwerk*. En dat was tegen het zere been. Je kunt je afvragen of het verstandig is zo iets te zeggen als je zelf betrokken bent bij het schrijven van leerboeken. We denken dat de lezers van de *Nieuwe Wiskrant* wel tegen die combinatie bestand zijn.

Voor wie mee wil denken over de verhouding tussen 'de geest van het nieuwe leerplan en de nieuwe boeken' nog het volgende. Het APS brengt op 13 november (!!) op de jaarlijkse studiedag van de Nederlandse Vereniging van Wiskundeleraren een boek uit onder de titel *Bladeren in de nieuwe schoolboeken voor wiskunde*. Daarin worden de boeken bekeken op een aantal kenmerken: open en gesloten, rol van de meisjes, karakter van GWA, gebruik van materialen, mogelijkheid tot groepswork. Nu maar hopen dat de auteurs geen band hebben met de diverse methoden!

Misschien ten overvloede: onze kolommen staan open voor collega's die willen schrijven over de relatie schoolboek, vernieuwend wiskundeonderwijs en de daarbij passende examens. Maar wel in alle openheid.

De hoofdredactie